

kasznak az eddigi eredményekkel való elegyengetését, a munka folytatásának megkönnyítését és még sikeresebbé tételét.

A multa vonatkozó beszámoló voltaképpen a III. részben van. Itt találjuk Bibó István ismertetését Békés vármegye kulturális állapotáról. Ezt kiegészítik: a 13 esztendeje folyó népművelési munkát feltüntető táblázatok; a vármegye népművelésügyének első irányítóiról szóló megemlékezés, valamint a vármegye törvényhatósági iskolánkívüli népművelési bizottsága mostani vezetőségének és tagjainak névsora, végül ugyancsak táblázatos kimutatásban az 1933—34. évről szóló beszámoló jelentés, amelyből a biztató kezdetnek megfelelő haladás tűnik ki.

A bizottság tájékoztató körrendelete már a jövőre szóló útmutatás. Ennek címzettjei között ott találunk minden, a néppel dolgozó vagy érintkező alakulatot, amiből joggal arra következtethetünk, hogy a bizottság tényleg hivatása magaslatán áll, amikor számít és számíthat ezek támogatására és közreműködésére.

Ennek az útmutatásnak szerves kiegészítői az analfabéta-, női kézi-munka- és nótatanfolyamok számára készült mintatanmenetek. Az egész tájékoztató résznek, mintegy logikai és kultúrpolitikai megalapozása végett pedig közli a kiadvány a vallás- és közoktatásügyi minisztérium 76.800/1933. sz. rendeletét, melyben újra fogalmazta a népművelés feladatait és célkitűzését.

A népművelési munka művelődéslelektani elmélyítését szolgálja Karácsony Sándornak *A magyar nép lelki alkata* c. tanulmánya és Korniss Géza elmélkedése *A magyar szellemi élet válságáról*. A népművelés céljának mind határozottabbá válását mozdítja elő Ravasz Lászlónak *A nemzeti egység lelke* c. tanulmánya, s az erre való törekvésre buzdít és lelkesít Herczeg Ferencnek *A magyar népművelésről* szóló remek írása, amelyet minden magyar tanítónak-tanárnak el kellene olvasnia. E mély megnyilatkozásoknak szelleme hatja át az Évkönyv előszavát, valamint a bizottságnak a könyv végére tett szövegét. Ezzel eszmeileg egységes keretet nyer ez a sokféle, de egy célra irányított népművelő munka.

Az Évkönyv kiállítása vidéki könyvivarunk fejlettségét mutatja és Dobay János gyulai könyvnyomdáját dicséri. Váradi József.

Magyar Könyvbarátok Diáriuma. 1934. év IV. negyede, 7—8. (Pro Juventute) szám. Összeállította L. Ujváry Lajos. 64 l.

Máté Károly, az ismeretes Diarium szerkesztője, azért állította össze a fenti számot, hogy az üzleti érdekeken felülemelkedve pedagógiai értékű tájékoztató álljon a könyvvásárló szülők rendelkezésére. A füzethez *Voimovich Gl'za* írt bevezetőt az ifjúsági irodalomról. Ebben különösen azt tartja sajnálatosnak, hogy alig írtak nálunk cserkészregényeket, pedig ezekben érdekes történetek során meg lehet ismertetni hazánk városait, vidékeit, egész földrajzát, a mezei életét, a gyárak munkáját, minden ipart és mesterséget. Lassau azonban az ifjúsági irodalom területén is be fog következni az, aminek mindig meg kell történnie: találkozik egymással az élet és az irodalom.

A füzet szerkesztői joggal hangsúlyozzák, hogy az ifjúsági irodalom gondozása egyik legfontosabb nemzetnevelői munka. Ennek tudatától áthatva, nagy körültekintéssel és éber lelkiismerettel állították össze ifjúsági irodalmunk örök értékeinek jegyzékét. S hogy ezt a munkájukat ellenőrizhessék, bekérték és közlik több kiválóságunk vallomását, ifjúkoruk sorsdöntő olvasmányi élményeiről. E beszámolók, amelyeket az ifjúsági irodalom feladataira vonatkozó vélemények egészítenek ki, alkalmasak arra, hogy társadalmunk szélesebb rétegeit is ráeszméltessék az ifjúsági irodalom mérhetetlen jelentőségére.

A „Kis Tükör“ című részben megtaláljuk az ismertetett művek szerzőire vonatkozó adatokat is.

A szépen illusztrált füzet mindenképen hozzá fog járulni ifjúsági irodalmunk komoly értékeinek népszerűsítéséhez.

Váradi József.

Hans Freyer: Das politische Semester. Ein Vorschlag zur Universitätsreform. Eugen Diederichs Verlag in Jena. 1933. (8-r., 40 lapp.)

H. Freyer már egy előző, *Revolution von rechts* c. írásában mint az új, nemzeti szocialista Németország legharciasabb politikai gondolkozója mutatkozott be s alaposan leszámolt benne a XIX. századnak „politikailag elavult“ eszméivel. A tagadás munkája után most a pozitív alkotás terére óhajt lépni címbeli *kultúrpolitikai* célzatú könyvével. Röviden összefoglalva előrebocsátja a Humboldt-féle egyetemi kultúrideal virulásának, majd „elavulásának“ rajzát. Hangja azonban nem bántó. Elismeri, hogy a humanisztikus műveltség eszménye Herdertől Humboldtig magasra szárnyalt s elsőrendű történeti erőnek bizonyult egészen a liberalizmus virágkoráig. Ez a művelődési ideal tudatosan nemzetinek vallootta magát, hitt saját reális hivatásában s kezdetben nem volt pusztán az egyének önművelési irányzata, amelyből t. i. később a „művelt ember“ elcsépelet fogalma fejlődött ki. Eleinte kemény és szigorú művelődési eszmény volt, mely az egész német magas kultúrát megteremtette. A pozitívizmus, materializmus és liberalizmus azonban együttesen aláásta a humanisztikus idealba vetett hitet. Freyer szerint a XX. század elején már csak „nében élt“ a klasszikus művelődési ideal szellemi alapja. Ezt még féltékenyen őrizte ugyan a polgári társadalom, de csak drapéria volt már, mely a valóságot elrejtette. Egyetlen tartalma az ú. n. általános műveltségnek Freyer szerint „unalmas és színtelen“ fogalma volt.

Freyer könyve evvel szemben egyetlen érvényes művelődési eszmét fogad el, a „politikai ember“ ideáját, aki saját népében gyökerezik, aki felelősséget érez az állam történeti sorsáért s aki szellemi fensőbbiséggel lép sikkra a jövő kialakulásáért. Úgy érzi, hogy ez nem elméletileg kigondolt, filozófiailag levezetett, pedagógiailag kiagyalt eszme, hanem a valóság szükségleteiből fakadt, s a sors csapásaira férfias válaszként jelentkezett, először keveseknél, azután a tömegeknél. Freyer szerint a humanisztikus műveltség eszménye nem is volt a politikai művelődési eszménynek valóságos és komolyan vehető ellenfele, melyet tehát le kellett volna gyűrnie. Régen üres forma volt már csak, tartalmi lényeg nélkül. Vagyis a politikai műveltség eszméje nem egy